

SURUNKALI BRUSELLOYZDA BEL UMURTQALARI DORSOPATIYA BILAN OG'RIGAN BEMORLARDA KLINIK VA NEVROLOGIK KO'RSATKICHLARNING NATIJALARI

U. A. Qodirov, U. Safarov, D. Fozilova, A. Mardiyev

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, Samarqand, O'zbekiston

Tayanch so'zlar: Xeddelson aglutinatsiya reaksiyasi, Rayt agglyutinatsiya reaksiyasi, brutsellyoz, surunkali dorsopatiya, osteoxondroz, surunkali og'riq.

Ключевые слова: Реакция агглютинации Хеддельсона, реакция агглютинации Райта, бруцеллез, хроническая dorsopatiya, osteoxondroz, хроническая боль

Key words: Hedderson's agglutination reaction, Rayt's agglutination reaction, brucellosis, chronic dorsopathy, osteochondrosis, chronic pain.

Brutsellyoz bilan kasallanishning muttasil ortib borishi jahonda global muammoga aylanib bormoqda. Bizning nazoratimiz ostida surunkali brutsellyozda og'riq bilan kechadigan periferik asab tizimining shikastlanishi bilan og'rigan 35 nafar bemor bu guruhni tashkil etdi, ulardan 20 (57%) - ayollar va 15 (43%) erkaklar. Olingan ma'lumotlarning monitoringi shuni ko'rsatdiki, eng katta foiz chorva mollari bo'lgan qishloq aholisiga to'g'ri keladi. Ovqatlanish usuli, bunda infeksiya xom sut, uyda tayyorlangan pishloq va yaxshi termik ishlov berilmagan go'shtni iste'mol qilish va uyda hayvonlarni parvarish qilish orqali, hayvonlarni parvarish qilish jarayonida va binolarni tozalash jarayonida yuqqan. Molxonalarda hayvonlarni parvarish qilish paytida odamlar chang va mikroba kabi omillarning qo'shimcha ta'siriga duchor bo'lishdi.

РЕЗУЛЬТАТЫ КЛИНИКО-НЕЙРОЛОГИЧЕСКИХ ПОКАЗАНИЙ У БОЛЬНЫХ С ДОРСОПАТИЕЙ ПОЯСНИЧНОГО ОТДЕЛЕНИЯ ПОЗВОНОЧНИКА ПРИ ХРОНИЧЕСКОМ БРУЦЕЛЛИОЗЕ

У. А. Кодиров, У. Сафаров, Д. Фозилова, А. Мардиев

Самаркандский государственный медицинский университет, Самарканд, Узбекистан

Постоянный рост заболеваемости бруцеллезом становится глобальной проблемой в мире. Под нашим контролем эту группу составили 35 больных с поражением периферической нервной системы, сопровождающихся болями при хроническом бруцеллезе, из них 20 (57%) женщин и 15 (43%) мужчины. Мониторинг полученных данных показал, что наибольший процент приходится на сельское население, имеющее домашний скот. Пищевой путь, при котором инфекция передается при употреблении в пищу сырого молока, домашнего сыра и мяса, не подвергнутого хорошей термической обработке, а также при содержании животных в домашних условиях, в процессе ухода за животными и в процессе уборки помещений. Люди подвергаются воздействию дополнительных факторов, таких как пыль и микробы, когда ухаживают за животными на животноводческих фермах.

RESULTS OF CLINICAL AND NEUROLOGICAL INDICATIONS IN PATIENTS WITH LUMBAR SPINE DORSOPATHY IN CHRONIC BRUCELLIOSIS

U. A. Kodirov, U. Safarov, D. Fozilova, A. Mardiyev

Samarkand State Medical University, Samarkand, Uzbekistan

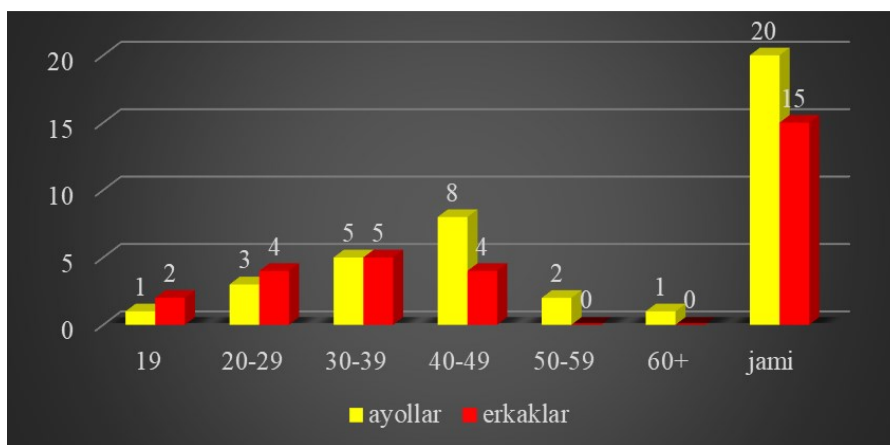
The constant increase in the incidence of brucellosis is becoming a global problem in the world. Under our control, 35 patients with peripheral nervous system damage accompanied by pain in chronic brucellosis made up this group, of which 20 (57%) were women and 15 (43%) men. The monitoring of the obtained data showed that the largest percentage corresponds to the rural population with livestock. The food method, in which the infection is transmitted by eating raw milk, home-made cheese and meat that has not been well thermally processed, and by keeping animals at home, in the process of animal care and in the process of cleaning buildings. Humans have been exposed to additional factors such as dust and germs while tending animals in livestock farms.

Dolzarbligi. Umurtqa pog'onasi ildizlarining chiqishi sohasida, bel-dumg'aza va yonbosh suyagi sohasida doimiy, xarakteristik har kuni bezovta qiladigan og'riq, umumiy zaiflik va doimiy bosh og'rig'i bilan birga keladi. Surunkali og'riq tipik mushak-skeletlari topildi. Anamnezdan: bemorlar - o'z chorva mollari bo'lgan qishloq aholisi, shuningdek, xom sut, uy pishloq va termik qayta ishlanmagan go'shtni iste'mol qiladigan odamlarda mavjud.

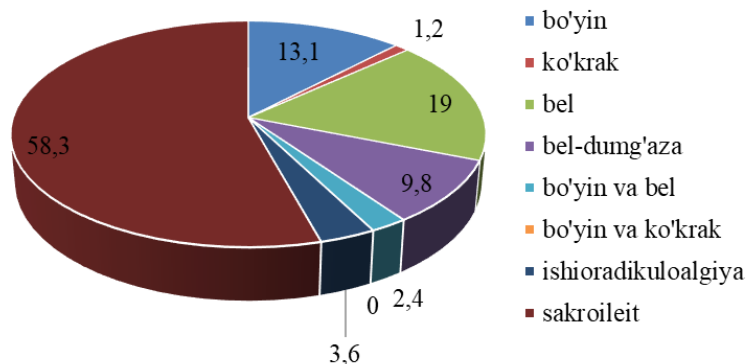
Tadqiqot maqsadi: Surunkali brusellyozda bel umurtqalari dorsopatiya bilan og'rigan bemorlarda klinik va nevrologik ko'rsatkichlarning natijalari o'rganish.

Tadqiqot materiali va metodi: Surunkali brusellyozning klinik diagnostikasi qon tekshiruvini bo'lib, barcha bemorlarda ijobiy Rayt agglyutinatsiya reaksiyasi va ijobiy Xeddelson aglutinatsiya reaksiyasi aniqlangan - 35 (100%), shu asosda bemorlar tanlab olindi. 2-guruhdagi barcha o'rganilgan bemorlarda titr ko'rsatkichlari ijobiy natijani ko'rsatdi (1 rasm).

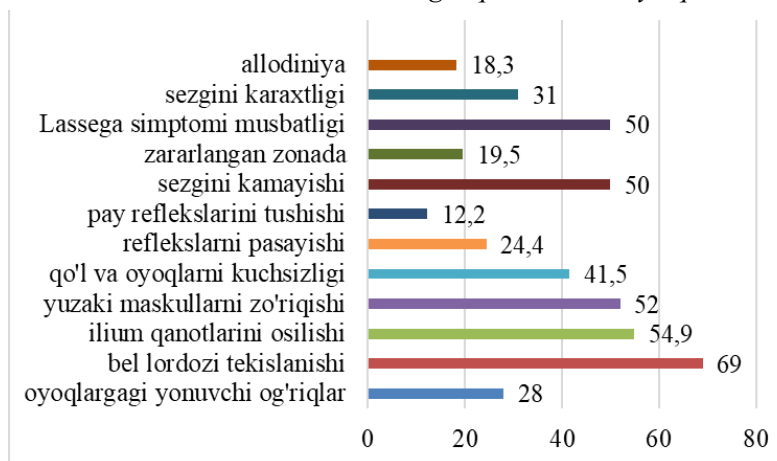
Biz kasallikning davomiyligini ham tahlil qildik, bu o'rtacha 1 yil 11 oyni tashkil etdi.

1 rasm. Bemorlarning jinsi va yoshi bo'yicha taqsimlanishi.

2 rasm. Bemorlarda surunkali og'riqni lokalizatsiya qilish.

3 rasm. Bemorlarda asosiy shikoyatlarning paydo bo'lish chastotasi.

Quyidagi 2-rasmda bemorlarning ikkinchi guruhining qo'zg'atuvchi omillari sanab o'tilgan. Umumiy ob'ektiv axvoli: bemorlarning umumiy ahvoli nisbatan qoniqarli, ongi ravshan, xarakati passiv. Ob'ektiv ravishda terapevt maslahati va fizik tekshiruv vaqtida nafas olish tezligi daqiqasida 16 dan 28 martagacha, o'rtacha 21,7 va puls -

68 dan 86 gacha o'rtacha daqiqasida 76,6 zarba o'zgarganligi aniqlandi. Ko'pincha qo'ltiq ostidagi limfa tugunlarining kattalashishi kuzatildi. Teri nam, terlash bor. Mushak-skelet tizimining qo'pol deformatsiyasi kuzatilmadi. Nafas olish organlari tomonidan patologiya aniqlanmagan. Yurak tonlari bo'g'iq. Ovqat hazm qilish organlari tomonidan yengil gepatolienal sindrom kuzatildi. Ko'pgina bemorlarda buyraklar pielonefritga moyil bo'ladi.

Bizning tadqiqotimizda barcha bemorlarning asosiy shikoyatlari umumiy zaiflik - 35 (100%), doimiy bosh og'rig'i - 35 (100%), kamroq bo'yindagi og'riqni qo'llarga tarqalishi - 4 (16,7%), va ko'pincha tos suyaklari sohasida og'riqlar, son va pastki oyoq mushaklarigacha cho'zilgan -12 (48%). Og'riq bemorni har kuni bezovta qiladi, xarakatni cheklaydi, 3 oydan ortiq davom etadi. Bel-dumg'aza mintaqadagi og'riqlar o'ziga xos xususiyatlarga ega edi: umurtqa pog'onasi ildizlarining chiqishi sohasidagi og'riqlardan tashqari, bemorlar bel-dumg'aza

sinartroz va yonbosh suyagi sohasidagi og'riqni qayd etdilar.

Ayniqsa, bemorlar pastki oyoqdagi mushak og'rig'idan 6 (24%) va son -7 (28%) shikoyat qildi. 13 (52%) bemor - nevropatik og'riqlardan shikoyat qildi.

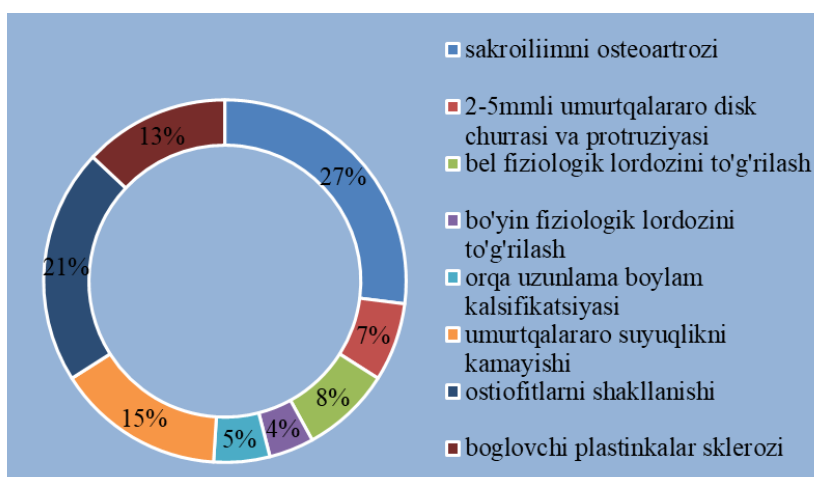
Bemorlarning taxminan yarmi 17 (48,5%) bemorga noqulaylik tug'diradigan ko'p terlashdan shikoyat qilgan va 15 (42,8%) bemorda uyqusizlik, 22 (62,8%) tasida shishgan limfa tugunlari aniqlangan. Ta'sirlangan mushaklar sohasidagi sezgirlikning pasayishi 8 (22,8%) bemorda, paresteziya - 11 (31,42%), 12 (34,3%) bemorda reflekslarning pasayishi kuzatildi.

Sezuvchanlikni to'liq tekshirish bel-dumg'aza mintaqada og'riq va taktil sezuvchanlikning pasayishini aniqladi, ammo tebranish, mushak-artikulyar sezuvchanlik va bosim va massa hissi saqlanib qoldi. Aniq parez aniqlanmadi, ammo bemorlar bel-dumg'aza mintaqada cheklangan harakatni his qilishadi. Mushaklar kuchi saqlanib qoladi, 4+ ball, lekin tezda tugaydi.

Bemorlarning ushbu guruhidagi qiziqarli fakt quyosh chigalidagi og'riqni aniqlash bo'lib, bu

11 (31%) bemorda aniqlangan. Klinik va biokimyoviy qon testlari, siydik tahlillari va leykoformulaning ko'payishi shaklida yalig'lanish belgilarining hodisalarini aniqladi.

Ultratovush tekshiruvida 14 (40%) bemorda gepatosplenomegaliya aniqlangan, bu surunkali brutseloz bilan og'rikan bemorlarga juda xosdir. Surunkali brutsellyozning osteoxondroz bilan kombinatsiyasini aniqlash qiziq fakt bo'lib, unda bu ikki kasallik bir-birini og'irlashtirib, bemorning

4 rasm. Bemorlarning neyrovizual tadqiqotlari natijalari.

ahvolini yomonlashtirdi. Shu bilan birga, rentgenda osteoxondroz belgilari osteofitlar, qo'shma bo'shliqning torayishi va sariq ligamentdagi degenerativ o'zgarishlar edi.

30 (85,7%) bemorga umurtqa pog'onasi rentgenografiyasi o'tkazildi, unda surunkali brutsellyozli bemorlarga xos bo'lgan degenerativ-distrofik o'zgarishlar aniqlandi, ularning asosiylari: suyak to'qimalarining rezorbsiyasi subxondral o'choqlari; bo'g'im yuzalar konturlarining xiralashishi; ikkilamchi o'sishlar; fiziologik lordozni to'g'rilanishi.

5 (14,3%) bemorga MRT va MSKT tekshiruvi o'tkazildi, unda surunkali brutsellyozga xos o'zgarishlar aniqlandi.

Shunday qilib, bu guruhdagi bemorlarni klinik va nevrologik tekshirish natijalari shuni ko'rsatdiki, umurtqa pog'onasi ildizlarining chiqishi sohasida, bel-dumg'aza va yonbosh suyagi sohasida doimiy, xarakat cheklovchi har kuni bezovta qiladigan og'riq, umumiy zaiflik va doimiy bosh og'rig'i bilan birga keladi. Surunkali og'riq tipik mushak-skeletlari topildi. Anamnezdan: bemorlar - o'z chorva mollari bo'lgan qishloq aholisi, shuningdek, xom sut, uy pishloq va termik qayta ishlanmagan go'shtni iste'mol qiladigan odamlarda mavjud. Boshqa guruhlar uchun xarakterli shikoyat epigastral mintaqada og'riqning mavjudligi edi. Bemorlar, shuningdek, pastki oyoq va sondagi neyropatik mushak og'rig'i, bemor uchun noqulaylik tug'diradigan ko'p terlash, uyqusizlik, limfa tugunlarining shishishi, ta'sirlangan mushaklar sohasidagi sezgirlikning pasayishi, paresteziya, reflekslarning pasayishi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Axmedova D.A., Xakimova S.Z., Djurabekova A.T. " Features of post-stroke depression in the early and late recovery periods" Innovative Science, 2015, 6(2), 224-227 (in Russ).
2. Burieva D.M., Xakimova S.Z., Djurabekova A.T. " Comparative study of the function of maintaining a vertical posture in healthy foxes and patients with parkinsonism" Innovative science, 2015. 6(2) 232-236 (in Russ).
3. Dadasheva M.N., Razilova A.V., Boldin A.V. Possibilities of practical use of dexketoprofen in pain syndrome of various etiologies. 2018. 16(10),32-36. (in Uzb).
4. Khamdamova B.K., Khakimova S.Z., Kodirov U.A. Features of the neurovascular state of the spine in dorsopathies in patients with diabetes mellitus // Journal of Biomedicine and Practice. – 2022. – vol. 7. – No. 6. (in Russ)
5. Khakimova S.Z., Atokhodjaeva D.A., Hamrokulova F.M. Research Of Motor Function In Patients With Chronic Pain Syndrome At Radiculopathies Of Different Genesis. The American Journal of Applied sciences, 2020. 2 (10), 14-21.
6. Khakimova S.Z., Khamdamova B.K., Kodirov U.O. Comparative correlation of markers of inflammatory metamorphosis in peripheral blood in dorsopathies of various origins //Uzbek journal of case reports. – 2022. 2(2). 12-18. (in Russ).
7. Khakimova S.Z. Chronic brucellosis in the real practice of a neurologist: (clinical diagnosis and treatment). Benefits of clinical and experimental medicine, 2019;1 (3), 133-138. (in Russ).
8. Khakimova S.Z., Khamdamova B.K., Kodirov U.A. Features of clinical and neurological results of examination of patients with dorsopathies of rheumatic origin // Journal of Biomedicine and Practice. – 2022. 7(1). (in Russ).

9. Khamdamova B.K., Khakimova S.Z., Kodirov U.A. Features of the neurovascular state of the spine in dorsopathies in patients with diabetes mellitus // Journal of Biomedicine and Practice.2022.7(6). (in Russ).
10. Khakimova S.Z., Khamdamova B. K., Kodirov U.A. Study of motor function in patients with chronic pain syndrome with dorsopathies of various origins // tools, mechanisms and technologies of modern innovative development. – 2022. 243-251. (in Russ).
11. Samiyev A.S, Xakimova S.X, Soibnazarov O.E. Rehabilitation of patients under spine surger. Journal of Biomedicine and Practice. 2022;7(1):139-44.
12. Utkurovna S.G., Farkhodovna, K.F., Orifjonovna O.F, Features of immune mechanisms in the development of pathological processes,2022 ,2 (82), 108-115.